

МЕТОДИКА ОЦІНКИ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Коваль І. О., студентка

Науковий керівник: Федотова І. В., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

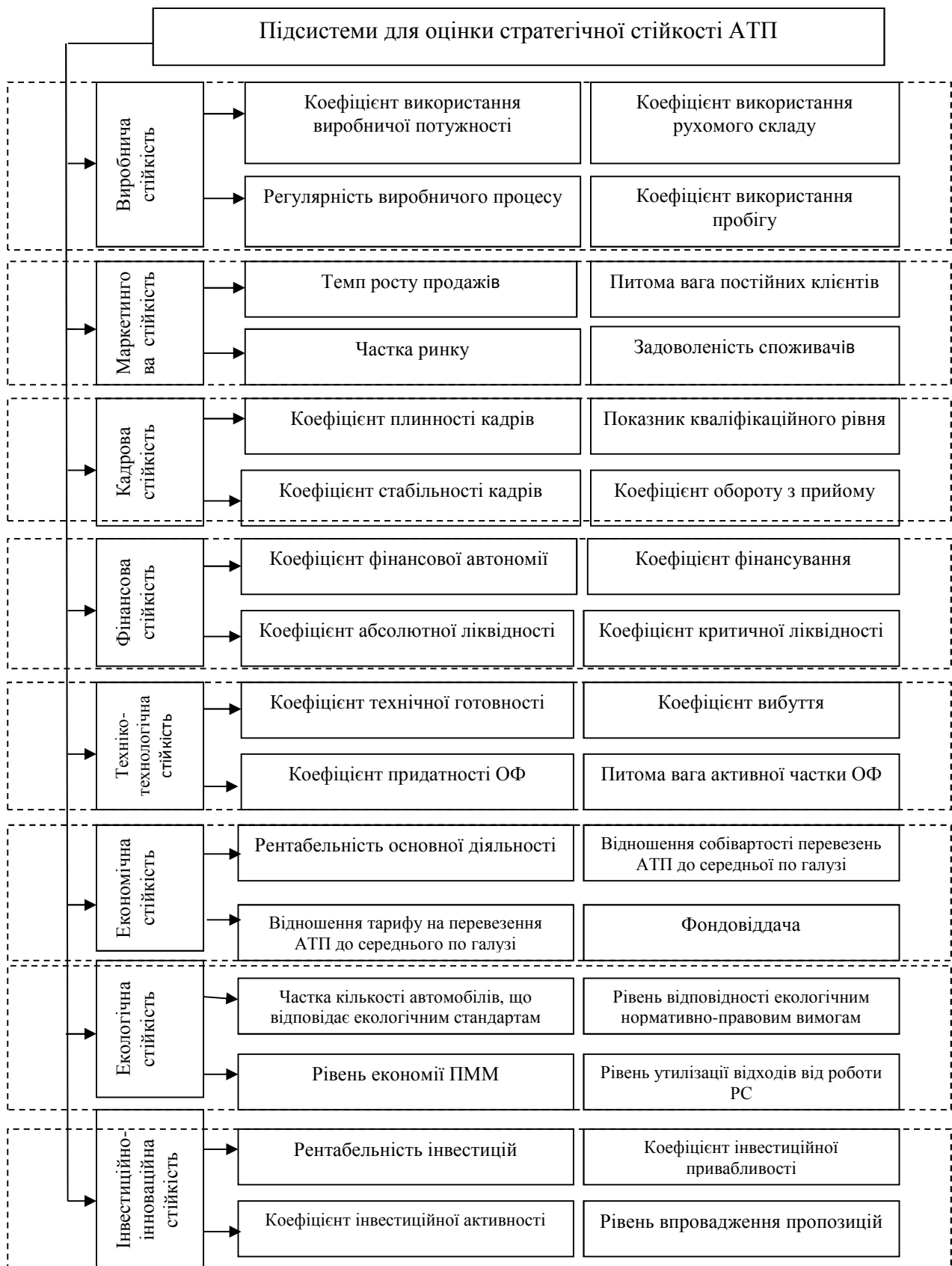
Стійкість підприємства – обов’язкова умова успішного його розвитку в мінливих умовах економіки. Це основний показник життєздатності підприємства та конкурентоспроможності. У час росту конкуренції, розвитку технологій та боротьби за споживача ситуація вимагає приділяти величезну увагу стійкості підприємства. Тобто здійснювати безперервний контроль за усіма показниками системи, безупинно збирати інформацію, її обробляти, швидко реагувати на відхилення показників від заданого стану та, відповідно, приймати управлінські рішення.

Проблема оцінки рівня стійкості підприємства була і залишається актуальною, тому багато науковців займалися дослідженням цього питання. Різноманітність методик, їх побудова базується на тому, які конкретні показники діяльності підприємств потрібно вважати показниками його стійкості. Українські вчені при виборі показників стійкості підприємства визначають спочатку складові стійкості (серед них С.Н. Анохін [3], О.Н. Зайцев [13], І.В. Брянцева [6], В.Л. Іванов [17], О.А. Поліщук [30] та ін.), що відображають окремі аспекти економіки промислового підприємства або пропонують власний перелік показників, що найбільш повно характеризує діяльність підприємства тієї чи іншої галузі (наприклад, А.А. Золотов [16], М.Д. Пергамент [29]).

Аналіз стратегічної стійкості підприємства передбачає виявлення її параметрів, значень, критеріїв визначення, тобто, якихось чітких меж, які характеризували б належність даного підприємства до стратегічно стійких чи нестійких у певному часовому проміжку.

Щоб оцінити стратегічну стійкість підприємства, пропонується розробити систему показників для оцінки кожної складової підсистеми. При цьому для досягнення уніфікованості та співставленості показників потрібно, щоб значення коефіцієнтів та показників було в діапазоні від 0 до 1.

На основі аналізу праць науковців в попередньому розділі, запропоновано систему показників, які дозволять оцінити стійкість підсистем АТП, яка представлена на рисунку 1.

Рисунок 1 - Система показників для оцінки стійкості автотранспортного підприємства

Для визначення вагомості показників складових стійкості та отримання узагальнюючого показника стратегічної стійкості використовуємо метод аналізу ієрархій. Основною ідеєю якого є структуризація задач прийняття рішень шляхом побудови багаторівневої ієрархії. В результаті стає можливим отримання численних оцінок інтенсивності взаємовпливу елементів ієрархії, на основі яких оцінюється ступінь переваги альтернатив головної цілі.

При цьому для оцінки загальної стійкості підприємства приймається комплексний показник

$$CC = \alpha_1 \cdot BC + \alpha_2 \cdot MC + \alpha_3 \cdot KC + \alpha_4 \cdot TC + \alpha_5 \cdot EC + \alpha_6 \cdot EKC + \alpha_7 \cdot IC + \alpha_8 \cdot FC \quad (1)$$

де BC – виробнича стійкість підприємства;

MC – маркетингова стійкість підприємства;

KC – кадрова стійкість підприємства;

TC – техніко-технологічна стійкість підприємства;

EC – економічна стійкість підприємства;

EKC – екологічна стійкість підприємства;

IC – інноваційно-інвестиційна стійкість підприємства;

FC – фінансова стійкість підприємства;

α_i – вага відповідного узагальнюючого показника *i*-ої підсистеми стійкості підприємства.

З метою забезпечення можливості інтерпретувати одержані оцінки рівня стратегічної стійкості підприємства були визначені зони стабільності на основі значень інтегрального показника. У якості вихідної оцінної системи для визначення зон стратегічної стійкості АТП пропонується використати шкалу бажаності Є.С. Харрінгтона (таблиці 1).

Таблиця 1 - Шкала для оцінки інтегрального показника та підсистем стратегічної стійкості

Рівень фактору	Назва зони	Нижня границя	Верхня границя (включно)
Дуже високий (абсолютний)	<i>E</i>	0,80	1,00
Високий (стабільний)	<i>G</i>	0,63	0,80
Середній (припустимий)	<i>A+</i>	0,37	0,63
Низький (нестійкий)	<i>A</i>	0,20	0,37
Дуже низький (кризовий)	<i>P</i>	0,00	0,20

Таким чином, отримали подальший розвиток методичні основи оцінки стратегічної стійкості підприємства, які, на відміну від існуючих, базуються на оцінці стійкості окремих видів діяльності підприємства з використанням методу аналізу ієрархії. Запропонована система оцінки стійкості автотранспортного підприємства відрізняється введенням комплексного, поетапного аналізу стратегічної стійкості та отриманням узагальненого показника на основі системи показників.

Оцінка кількісних значень показників в сукупності дозволить визначити рівень загальної стратегічної стійкості по функціональними складовими для визначення і оцінки найбільш слабких місць підприємства.

Література.

1. Анохин С.Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях. Саратов: Сарат. гос. техн. ун-т, 2000. 40 с.

2. Зайцев О.Н. Оценка экономической устойчивости промышленных предприятий (на примере промышленности строительных материалов): автореф. дис. на соиск. уч. ст. канд. экон. наук: 08.00.05. Хабаровск, 2007. 23 с.

3. Билык М. Анализ финансовой стабильности и устойчивости предприятия. *Справочник экономиста*. 2004. № 1. С. 53-59.

4. Иванов В.Л. Управление экономической устойчивостью промышленных предприятий (на примере предприятий машиностроительного комплекса): монографія. Луганськ: СЛУ ім. В. Даля, 2005. 266 с.

5. Поліщук О. А. Теоретико-методологічні основи оцінки економічної стійкості сільськогосподарських підприємств. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2007. Вип. 225, т. 2. С. 367-374.

6. Пергамент М.Д. Управление экономической устойчивостью полиграфических предприятий: автореф. на соиск. уч. ст. канд. экон. наук. М., 2005. 26 с.

7. Золотов А.А. Оценка устойчивости функционирования и развития предприятий нефтегазовой промышленности: автореф. дис. на соиск. уч. ст. канд. экон. наук: 08.00.05. Пермь, 2003. 25 с.